

Číslo Vega: 1/0549/18

Doba riešenia: 2018-2020

Nazov: Filozofické a kozmologické aspekty chápania evolúcie vesmíru a miesta človeka v ňom.

Anotácia

Projekt je zameraný na skúmanie filozoficko-antropologických a kozmologických aspektov problematiky chápania evolúcie vesmíru a miesta človeka v ňom. Základnou platformou projektu je prepojenie filozofickej a špeciálno-vednej oblasti výskumu a pokus o interdisciplinárne riešenie nastoleného problému, čo čiastočne vyústi aj do formulovania adekvátnej hodnotovej a etickej bázy, ktorá určuje postoj človeka k prírode, svetu, ľuďom i sebe samému. Projekt bude zároveň orientovaný na riešenie otázky porozumenia ľudskej prirodzenosti, a to aj v súvislosti so zasahovaním človeka do evolúcie. Jedna z kľúčových otázok projektu je otázka antropického princípu, na ktorý možno nazerať ako na prierezové pole filozofie a vedy a skúmať ho z hľadiska rôznych metodologických a argumentačných pozícií. Z evolučno-kozmozologického a antropologického hľadiska výsledkom riešenia projektu bude tiež reformulácia odpovedí na otázku "cieľa" a "zmyslu" evolúcie vesmíru a človeka vo svetle najnovších filozofických a fyzikálnych poznatkov.

Výskumné ciele

Výskum má interdisciplinárny charakter a subsumuje filozoficko-antropologický a fyzikálno-kozmozologický prístup k riešeniu problému evolúcie vesmíru a miesta človeka v ňom. Interdisciplinaritou tu rozumieme kontinuálnu vzájomnú interakciu medzi filozofickým a špeciálno-vedným prístupom a zároveň teoretickým (konceptuálnym) výskumom spojeným s multiparametrickou analýzou kozmozologických procesov. Hlavným cieľom projektu je na základe najnovších filozofických a špeciálno-vedných poznatkov reformulovať tradičné paradigmatické rámce chápania miesta človeka vo vyvíjajúcom sa vesmíre z hľadiska viacerých dimenzií, a to:

- z hľadiska interdisciplinárneho prístupu (v zmysle prepojenia filozoficko-antropologických a fyzikálno-kozmozologických aspektov);
- z aspektu najnovších poznatkov o evolúcii vesmíru, života a človeka (štandardný model vesmíru, paralelné vesmíry, multiverzá, otázka platnosti fyzikálnych zákonov a štruktúry vesmíru, otázka samoorganizácie a komplexity živých systémov, problém polyfyletizmu a monofyletizmu v kontexte evolúcie života a evolúcie Homo sapiens, interpretácia evolúcie na úrovni génov, jedinca a druhu ako problém evolučnej biológie a jeho dôsledky na obraz o človeku);
- z perspektívy etickej a axiologickej stránky konania človeka (otázka prepojenia biologickej a kultúrnej stránky evolúcie, problém ľudskej prirodzenosti a zodpovednosti človeka za evolúciu);

– z hľadiska metafyzickej a psychologickej potreby človeka hľadať „cieľ a „zmysel“ evolúcie vesmíru a svojho miesta v ňom (otázka antropického princípu, jeho rozdielne metodologické a argumentačné roviny, problém dynamického postavenia a určenia miesta človeka vo vesmíre).

Realizácia týchto cieľov si vyžaduje prekonanie rôznych podôb redukcionistických prístupov či už na strane špeciálnej vedy alebo v rámci filozofických východísk.

Riešiteľský kolektív: Prof. PhDr. Plašienková Zlatica, PhD. (vedúca projektu), prof. RNDr. Jozef Masarik, DrSc. (FMFI, zástupca vedúcej projektu), Prof. PhDr. Emil Višňovský, PhD. (riešiteľ), prof. PhDr. Mária Potočárová, PhD. (riešiteľka) PhDr. Anna Sámelová, PhD. (riešiteľka), Mgr. Miroslav Macko (FMFI, interný doktorand)